

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw Mr Drs I.K. van Engelshoven
Ministerie van OCW
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Amsterdam, 13 mei 2019

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

Met het oog op het uit te zetten nieuwe internationale cultuurbeleid en uw uitgesproken steun aan de Europese cultuuragenda willen wij vanuit de cultuursector graag het belang van Europese programma's en middelen voor cultuur met u delen.

Nederlandse cultuurinstellingen zijn zeer actief in Europa en maken veel gebruik van samenwerkingsprogramma's die Europa biedt. Dit is voor Nederland van belang om kennis te delen, tot nieuwe culturele proposities te komen, de positie van Nederlandse kunst en cultuur in Europa te verstevigen en netwerken en impact te vergroten. Wij zien binnen Europa de kracht van cultuur als betekenisgevende factor in het beleid toenemen en zijn verheugd dat, zowel vanuit de grote steden als vanuit het kabinet, dit belang wordt gedeeld.

Mede naar aanleiding van de brief die u ontving van de G7 over het belang van het Europese cultuurbeleid voor de culturele sector (dd. 22 februari 2019) en uw bemoedigende antwoord daarop (dd. 20 maart 2019), hebben Kunsten '92, European Cultural Foundation en Culture Action Europe een focusgroep bijeengebracht om te reflecteren op de wijze waarop het EU-beleid werkt voor de culturele sector in Nederland en hoe de aansluiting van EU-beleid op Nederlands beleid met betrekking tot cultuur kan worden verbeterd.

Uit het gesprek met de focusgroep bleek dat er behoefte bestaat aan een permanent platform om deze gesprekken structureel te voeren voor een sterkere rol van de Nederlandse cultuursector met betrekking tot het Europees beleid. Hierbij gaat het zowel om Creative Europe, als ook andere EU-programma's, zoals Horizon 2020, Erasmus+, mobiliteitsprogramma's en de structuurfondsen. European Cultural Foundation, Culture Action Europe en Kunsten '92 hebben hiertoe het **Europa-platform** opgericht.

De strategische en inhoudelijke bevindingen van het platform delen wij hierbij graag met u. Wij hopen dat deze u helpen ter voorbereiding op de OJCS-Raad op 22 en 23 mei 2019 met daaraan voorafgaand de schriftelijke inbreng op 14 mei a.s. in de Tweede Kamer. Wij ondersteunen de brief vanuit de G7 en willen deze graag verder onderbouwen met argumenten vanuit culturele organisaties. Wij voelen de urgentie van handelen door de dreigende Brexit, de aankomende Europese verkiezingen en de nieuwe EU-begroting en programma's, waardoor veel verandering zal plaatsvinden, maar waar ook ruimte voor verbetering ontstaat.

Allereerst vragen wij uw steun voor de voorgestelde verhoging van 1,85% voor het Creative Europe-programma. We hopen dat u samen met Minister van Financiën Hoekstra deze **verhoging in de desbetreffende Raad kunt steunen**.

Verder willen wij graag uw aandacht vragen voor de volgende punten:

1. **Betere facilitering en minder belemmeringen om beter gebruik te kunnen maken van EU-middelen**
2. **Aansluiting tussen regionaal, nationaal en Europees beleid**
3. **Flexibelere invulling en aansluiting van programma's en meer plek voor innovatie**

Ad 1. Betere facilitering en minder belemmeringen

Het platform constateert dat binnen Europese programma's niet altijd voldoende rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden waarin makers en instellingen Europees opereren. De roep om vereenvoudiging van de verantwoordingseisen is groot. Het Creative Europe programma stelt bijvoorbeeld als voorwaarde dat meer dan 50% van de inkomsten uit co-financiering komt en het op te voeren percentage overheadkosten is gering. Dit zijn in de praktijk zware eisen. Dat het ook anders kan blijkt uit de wijze waarop binnen Horizon 2020 wordt gehandeld: de samenwerking tussen partners, transparantie over besluitvorming en verantwoording zijn dermate goed geregeld dat een groot deel van de druk en kosten worden weggenomen. Daarnaast noemde het platform het belang van transparantie van toekenning, ontwikkeling van governance-modellen en een verbeterde impactmeting van projecten.

Mobiliteit van kunstenaars en creatieven wordt nog vaak belemmerd door gebrek aan een juridische status, de problemen bij het verkrijgen van visa en de duur van het aanvragen van vergunningen. Dit terwijl mobiliteit van belang is voor de ontwikkeling van vaardigheden, intercultureel bewustzijn, co-creatie en deelname aan internationale manifestaties.

Het platform ziet een matchingsfonds als welkom instrument om een eerste steun in de rug te zijn. De stad Amsterdam ziet dit als een groeikans en gaat de haalbaarheid verder onderzoeken. Voor andere steden of regio's zou de budgetverhoging ook een goede impuls zijn om Europees samen te werken. Maar ook seedfunding als eerste stap werd door het platform genoemd om kleinere spelers¹ dezelfde kansen op Europese subsidies te bieden en de diversiteit van organisaties beter te garanderen.

Ad 2. Aansluiting van thema's en beleid

De Raad voor Cultuur heeft recentelijk geadviseerd over de inrichting van het cultuurstelsel. Aan dit advies hebben onder andere de profielen van 16 Nederlandse regio's ten grondslag gelegen. Europees beleid kan van betekenis zijn voor de uitvoering van plannen in de regio, mits er een goede aansluiting is. De G7 hebben bijvoorbeeld in hun brief aangegeven dat er een koppeling is gelegd met Europese thema's die ook in lokaal cultuurbeleid centraal staan zoals publieksonwikkeling, digitalisering en maatschappelijke betrokkenheid. Maar ook Europees beleid dient goed aan te sluiten op de regio. Het succesvolle Europees Jaar van Cultureel Erfgoed in 2018 leunt op de regio voor een goede implementatie van de opgestelde Europese en nationale actieplannen. Bovendien zijn begin april Raadsconclusies aangenomen voor internationaal culturele betrekkingen², waarbij een gedecentraliseerde aanpak wordt benadrukt.

Het Europees *Compendium of Cultural Policies and Trends* is een goed instrument om te komen tot (nationale) beleidsvergelijking, -aansluiting en -vorming, dat verdere ondersteuning verdient.

¹ In de tussentijdse evaluatie van Creative Europe werd ook geconcludeerd dat kleinere spelers behoefte hebben aan betere ondersteuning, zie <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0248&from=NL>

² *Ontwerpconclusies van de Raad over een strategische aanpak van de EU voor internationale culturele betrekkingen en een actiekader (7749/19)*, [Raad van de Europese Unie, Brussel 21 maart 2019](#)

Ad 3. Flexibelere invulling en aansluiting van programma's en meer plek voor innovatie

Binnen de diverse programma's zou meer ruimte moeten zijn voor innovativiteit en diversiteit. Een meer flexibele invulling van de programma's zou daarbij helpen. Het platform kwam onder andere met de volgende voorstellen en voorbeelden:

- a. Het meer betrekken van de sector bij het ontwikkelen van internationaal cultuurbeleid. Hierdoor kan beter worden aangesloten op wensen en behoeften. Zo worden in het Raadswerkplan voor cultuur 2019-2022 peer-learningmodellen en participatief beheer in cultureel erfgoed³ ontwikkeld, maar deze kunnen cultuurbreed worden ingezet.
- b. De missie- en waarde gedreven aanpak in het nieuwe Horizon Europe-programma is met enthousiasme ontvangen. Doordat daarin concrete doelen en impact gekoppeld zijn aan mondiale uitdagingen zal het zowel voor de aanvrager als de burger duidelijker worden wat het onderzoek oplevert. Bovendien wordt de aansluiting met cultuur en cultureel erfgoed gemaakt in het cluster 'inclusieve maatschappij', waardoor cultuur-gedreven en sociale innovatie meer kans krijgt.
- c. Binnen het Media-subprogramma van Creative Europe wordt financiële ondersteuning onderverdeeld naar de 'waardeketen' van de sector: ontwikkeling, promotie en distributie. Zo zijn er trainingen voor de ontwikkeling van kennis en vaardigheden en bestaat er ruimte voor de ontwikkeling van programma's. Binnen het Cultuur-subprogramma wordt deze ondersteuning voor ontwikkeling gemist.
- d. Aansluiting tussen de diverse programma's is van existentieel belang. Met de verder vervagende grenzen tussen cultuur, onderwijs, onderzoek en burgerschap is het van groot belang dat respectievelijk Horizon 2020, Creative Europe, Erasmus+ en Citizens for Europe elkaar aanvullen. Cultuur zou binnen niet-specifiek culturele programma's sterker verankerd kunnen worden. De oproep vanuit de politiek en het veld om de rol van de kunstenaar stevig in alle maatschappelijke domeinen te verankeren wordt daarmee bevorderd.
- e. Het meten van effectiviteit en impact dient dringend te worden herzien. Om het succes van de culturele en creatieve projecten zichtbaar te maken is een integrale aanpak van kwantitatieve en kwalitatieve methoden van monitoren en evaluatie van belang. Wij hopen dat bovenstaande punten u inzicht en inspratie geven, en deze meeneemt in de onderhandelingen van de volgende EU-begroting (MFK) en de programma's voor 2021-2027.

Graag willen wij met u hierover verder het gesprek aangaan.

Hoogachtend,
Het Europaplatform, bestaande uit:

Frédérique Bergholtz, If I can't dance, I don't want to be part of your revolution
Jeroen Boomgaard, Rietveld Academie
Marjolein Cremer, European Cultural Foundation
Silvie Dees, Theater Rotterdam
Lars Ebert, Culture Action Europe
Cees de Graaff, DutchCulture
Dago Houben, Eurosonic Noorderslag
Chris Julien, Waag — Technology & Society
Annick Kleizen, If I can't dance, I don't want to be part of your revolution
Jan Jaap Knol, Boekmanstichting

³ [Conclusies van de Raad over het werkplan voor cultuur 2019-2022 \(2018/C 460/10\)](#)

Menno Liauw, VandeJong Creative Agency
Karel Loeff, Bond Heemschut
Sanne Scholten, LKCA
Annette Wolfsberger, Re-Imagine Europe, Paradiso

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'M. Versteegh', written over a horizontal line.

Namens dezen, Marianne Versteegh, Algemeen secretaris Kunsten '92